

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/50/2025
Identifikačné číslo spisu: 1119200408
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1119200408.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. H. V., narodeného XX. N. XXXX, U., K. XX, právne zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Vráble, Hlavná 1221, IČO: 42125308, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, IČO: 00166073, so sídlom Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-6C/1/2019 (pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 6C/1/2019), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2024 sp. zn. 7Co/100/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I - v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. apríla 2023 č. k. 6C/1/2019-1040 žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

1.1. Prvoinštančný súd rozhodnutie právne odôvodnil § 3 ods. 1 písm. d), § 9 ods. 1 a 4, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 180 ods. 3 a 4, § 192 a § 193 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), § 93 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy (ďalej len „Spravovací poriadok“), § 28 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.2. Súd prvej inštancie argumentoval tým, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že sestra žalobcu C. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX/XX, U. R. (ďalej aj len „sestra žalobcu“ alebo „opatrovníčka“) návrhom na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony podaným na Okresný súd

Piešťany dňa 07. 12. 2007 žiadala, aby súd s ohľadom na zdravotný stav žalobcu rozhodol o pozbavení, príp. obmedzení spôsobilosti žalobcu na právne úkony a zároveň, aby súd rozhodol o tom, že ustanovuje sestru žalobcu za jeho opatrovníčku, ktorá bude oprávnená ho zastupovať a spravovať jeho majetok. Okresný súd Piešťany rozsudkom zo dňa 25. februára 2009, sp. zn. 4Ps/8/2008 rozhodol o pozbavení spôsobilosti žalobcu na právne úkony a zároveň o ustanovení sestry žalobcu za jeho opatrovníčku; rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 03. 06. 2009 a súd listinou o ustanovení opatrovníka zo dňa 10. 06. 2009 určil podmienky pre výkon činnosti opatrovníčky, najmä povinnosť vyžiadať si schválenie súdu pri nakladaní s majetkom žalobcu, ako aj povinnosť predkladať súdu najmenej dvakrát do roka správy o žalobcovi a správy o nakladaní s jeho majetkom a po skončení zastupovania predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku. Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom zo dňa 18. augusta 2017, sp. zn. 4Ps/5/2016, právoplatným dňa 11. 09. 2017, zrušil rozsudok Okresného súdu Piešťany o pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Z obsahu súdneho spisu Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 4Ps/8/2008, mal súd prvej inštancie za preukázané, že zo strany opatrovníčky došlo k porušeniu jej povinnosti priebežne dvakrát ročne predkladať súdu správy o žalobcovi a správy o nakladaní s jeho majetkom, preto výzvou zo dňa 05. 01. 2018 Okresný súd Piešťany vyzval opatrovníčku, aby predložila súdu správy o žalobcovi a správy o nakladaní s jeho majetkom, ako aj záverečný účet zo správy jeho majetku; na základe uvedenej výzvy opatrovníčka podaním doručeným Okresnému súdu Piešťany dňa 26. 01. 2018 predložila doklady o nakladaní s majetkom žalobcu.

1.3. Za nedôvodnú považoval súd prvej inštancie námietku žalobcu, že nie je možné vyhodnotiť, akým spôsobom bolo nakladané s jeho majetkom počas doby pozbavenia jeho spôsobilosti na právne úkony, resp. že sa nemohol oboznámiť s tým, akým spôsobom jeho opatrovníčka nakladala s jeho finančnými prostriedkami, pretože spôsob nakladania s finančnými prostriedkami žalobcu počas jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony jednoznačne vyplýva zo spisu Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 4Ps/8/2008 a žalobca sa mohol s obsahom tohto spisu sám podrobne oboznámiť, osobitne ak tento spis sám predložil v tomto konaní ako dôkaz. Súd prvej inštancie poukázal na to, že skutočnosť, že opatrovníčka si neplnila svoje povinnosti, keď nepredkladala Okresnému súdu Piešťany pravidelné správy dvakrát do roka a tieto svoje povinnosti si splnila až dodatočne predložením jedinej súhrnnej správy, podľa názoru súdu prvej inštancie nezakladá sama o sebe nárok žalobcu na náhradu škody, pretože samotné pochybenie v súvislosti so správami predstavuje len jednu zložku, ktorá musí byť naplnená pre uplatnenie nároku na náhradu škody. Uviedol, že pre vznik nároku na náhradu škody je tiež potrebné, aby došlo k vzniku samotnej škody, ktorá by musela byť opatrovníčkou aj skutočne spôsobená a vzhľadom na správy o činnosti opatrovníčky, zdokladované jednotlivé transakcie, záväzky žalobcu, výživné, exekúcie, postúpené pohľadávky a predžalobné výzvy adresované žalobcovi v čase jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, súd prvej inštancie nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali vzniku škody žalobcu na jeho finančných prostriedkoch zavinených opatrovníčkou alebo Okresným súdom Piešťany. Je síce pravda, že opatrovníčka tieto správy nepredkladala riadne a včas a boli predložené až na základe výzvy Okresného súdu Piešťany ako záverečné vyúčtovanie, avšak z predložených správ nevyplývajú žiadne skutočnosti odôvodňujúce žalobou uplatnený nárok na náhradu škody, z predložených správ naopak vyplýva, že opatrovníčka sa riadne starala o finančné záujmy žalobcu a riadne hradila jeho záväzky, na úhradu ktorých bol žalobca povinný aj napriek tomu, že bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal vznik škody a jej skutočnú výšku, a to napriek tomu, že mal k dispozícii správy o činnosti opatrovníčky spolu so spisom Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 4Ps/8/2008, z ktorého sa mohol podrobne oboznámiť, na aké účely boli jeho finančné prostriedky použité a z týchto jednotlivých transakcií mohol presne špecifikovať svoj prípadný nárok na náhradu škody, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že by mu počas jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony bola spôsobená škoda z dôvodov a v rozsahu uplatneným v žalobe. Súd prvej inštancie poukázal na to, že zo žaloby a písomných vyjadrení žalobcu je evidentné, že žalobca zakladá nárok na náhradu škody na tom, že Okresný súd Piešťany nevykonával dohľad nad opatrovníčkou, túto nekontroloval, v dôsledku čoho jeho finančné prostriedky nekončili v jeho dispozícii, ktorý záver, s ohľadom na výsledky vykonaného dokazovania (najmä spisom Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 4Ps/8/2008) nie je možné prijať, nakoľko bolo potrebné skúmať, akým spôsobom bolo s finančnými prostriedkami skutočne narábané zo strany opatrovníčky, pričom z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že finančné prostriedky boli použité v prospech žalobcu, resp. na úhradu jeho záväzkov. Nad rámec toho súd prvej inštancie skonštatoval,

že aj keby opatrovníčka správy o svojej činnosti predkladala dvakrát do roka tak, ako jej to bolo Okresným súdom Piešťany uložené, správy sú predkladané až dodatočne po vykonaní úkonu, z čoho je podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že Okresný súd Piešťany by nebol schopný už realizovaným finančným transakciám zabrániť, čo platí o to viac v prípade, ak by opatrovníčka predkladala súdu správy nekompletné, príp. úmyselne neúplné. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca žiadnym spôsobom nezohľadnil výhrady žalovanej týkajúce sa výdavkov na jeho život počas pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, keďže aj v danom čase musel mať zabezpečené minimálne ubytovanie, stravu, ošatenie alebo lekársku starostlivosť, žalobca po vznesení tejto námietky žalovanou neupravil svoj žalobou uplatnený nárok, k námietkam žalovanej sa vôbec nevyjadril, a naďalej si uplatňoval nárok na náhradu škody v plnej výške bez akéhokoľvek zohľadnenia primeraných výdavkov nevyhnutných pre jeho život a osobnú starostlivosť. Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že nárok žalobcu nie je dôvodný čo do základu ani výšky, a preto žalobu žalobcu zamietol.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) v spojení s § 257 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ich náhradu výslovne neuplatnila.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. októbra 2024 sp. zn. 7Co/100/2023 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) potvrdil prvoinštančný rozsudok a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutiu súdu prvej inštancie v posudzovanej veci nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené.

2.2. V súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu konštatoval, že zákon č. 514/2003 Z. z. je osobitným zákonom, ktorý upravuje podmienky a spôsob náhrady škody, ktorá vznikla pri výkone verejnej moci. Na to, aby štát zodpovedal za škodu spôsobenú orgánom vykonávajúcou verejnú moc, musia byť splnené podmienky zodpovednosti za škodu podľa tohto zákona. Základnou podmienkou zodpovednosti štátu je, aby škoda bola spôsobená pri výkone verejnej moci orgánom, ktorý vykonáva verejnú moc niektorým zo spôsobov v zákone špecifikovaným, druhým predpokladom je vznik škody alebo nemajetkovej ujmy a treťou podmienkou je, aby medzi konaním, ktoré viedlo k vzniku škody a samotnou škodou, bola daná priama príčinná súvislosť. Dôkazné bremeno na preukázanie splnenia týchto podmienok znáša poškodený a ak preukáže ich splnenie.

2.3. V rozhodnom podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol, keďže žalobca nepreukázal splnenie zákonných predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Piešťany (v rámci výkonu dohľadu nad spôsobom výkonu funkcie opatrovníčky a na správu majetku žalobcu podľa § 193, § 180 ods. 3 a 4 OSP). Žalobca, ako správne uviedol súd prvej inštancie, vznik samotnej škody bol ako poškodený povinný preukázať a ak by žalobcovi napriek riadnemu uplatneniu si pohľadávky - nároku na náhradu škody voči škodcovi (opatrovníčke), táto škoda škodcom nebola nahradená, vzniká poškodenému (žalobcovi) možnosť uplatniť si nárok na náhradu škody voči štátu, avšak iba za preukázania vzniku zodpovednosti štátu za vznik škody titulom nesprávneho úradného postupu orgánom verejnej moci. Žalobca tvrdil, že titulom uplatneného nároku je nesprávny úradný postup Okresného súdu Piešťany, spočívajúci v tom, že porušil dohľadovú povinnosť nad výkonom činnosti opatrovníka, nakoľko opatrovníkovi v zmysle § 93 Spravovacieho poriadku neuložil povinnosť predkladať súdu správy o opatrovancovi a správy o nakladaní s jeho majetkom, uvedené nebolo dané, nakoľko opatrovníčka (sestra žalobcu) bola žalobcovi ustanovená na základe Listiny o ustanovení za opatrovníka č. k. 4Ps/8/2008-49, v ktorej súd určil ako jednu z povinností opatrovníčky aj povinnosť počas zastupovania predkladať súdu najmenej dvakrát do roka správy o nakladaní s majetkom opatrovanca. Ak opatrovníčka v čase trvania pozbavenia žalobcu spôsobilosti na právne úkony nepredložila súdu žiadnu správu o opatrovancovi ani o nakladaní s jeho majetkom, boli porušené povinnosti zo strany opatrovníčky.

2.4. Ak žalobca namietal s poukazom na § 28 Občianskeho zákonníka, že súd schvaľuje nakladanie s majetkom opatrovanca, ak nejde o bežnú vec a že Okresný súd Piešťany nielenže nevykonával dohľad

nad výkonom funkcie opatrovníčky a správou majetku, ale ani neschvaľoval v celom období nakladanie s majetkom žalobcu, pričom žalobca mal za to, že s ohľadom na výšku príjmu žalobcu (invalidný dôchodok 650 - 700 eur mesačne, poisťné plnenie z poisťnej zmluvy v sume 6.301,80 eura) presahovalo obvyklé a primerané každodenné potreby žalobcu, teda že nakladanie s finančnými prostriedkami sa malo diať na základe predchádzajúceho schválenia súdom, čo sa nestalo a uvedené predstavuje porušenie zákona zo strany Okresného súdu Piešťany schvaľovať nakladanie s majetkom žalobcu presahujúce rámec bežných vecí, uvedená argumentácie nie je podľa odvolacieho súdu správna. Podľa § 28 Občianskeho zákonníka si schválenie vyžadujú dispozície opatrovníka v súvislosti so správou majetku opatrovaného nad rámec bežných záležitostí. Kritéria rozdielu medzi bežnými záležitosťami a záležitosťami presahujúcimi bežné hospodárenie zákon neustanovuje; interpretácia týchto pojmov je vecou posúdenia konkrétneho prípadu - v zásade sa bude vyžadovať schválenie súdu pri prevodoch nehnuteľností, prevodoch spoluvlastníckych podielov, pri dedičských dohodách, právnych úkonov týkajúcich sa väčšej hodnoty a pod.. Posudzujúc úkony opatrovníčky, ktorá inkasovala príjem žalobcu ako opatrovaného a uhrádzala náklady na jeho základné potreby (uhrádzanie bežných opakovaných záväzkov žalobcu, výživného, exekúcií) nešlo o úkony nad rámec bežných vecí, na ktorých realizáciu by sa vyžadovalo schválenie súdom.

2.5. Podľa žalobcu ním požadovanú výšku škody 76.085,65 eura s prísl. predstavuje suma peňažných plnení, ktoré mali byť v prospech jeho osoby vyplatené v čase trvania jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony rôznymi inštitúciami (sociálna poisťovňa, komerčná poisťovňa či správca doplnkového dôchodkového fondu). V uvedenom žalobcom uplatnenom rozsahu nejde o škodu (ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére žalobcu, objektívne vyjadriteľnú v peniazoch), ako správne skonštatoval súd prvej inštancie, ktorej vznik (preukázaný a v konkrétnej výške) je jedným zo zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania a navyš nebolo medzi stranami sporné, že žalobcovi (prostredníctvom v tom čas ustanovenej opatrovníčky) boli uvedené peňažné prostriedky vyplatené a v čase trvania pozbavenia spôsobilosti na právne úkony boli žalobcovi zabezpečené základné potreby (min. ubytovanie, strava, ošatenie, lekárska starostlivosť a iné základné potreby), čo žalobca nijak nezohľadňuje, že boli vyplácané práve z príjmov žalobcu, ktoré predstavujú súčasť škody, ktorej náhrady sa žalobca žalobou domáha, teda škoda, ktorej náhrady sa žalobca titulom zákona č. 514/2003 Z. z. domáha, nepredstavuje reálnu škodu v presne stanovenej a preukázanej výške. Žalobca opomína, že opatrovníčka sa riadne starala o finančné záujmy žalobcu, hradila jeho záväzky, na úhradu ktorých bol žalobca povinný, teda že finančné prostriedky boli použité v prospech žalobcu, resp. na úhradu jeho záväzkov.

2.6. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, nepriznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko jej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli a ich náhradu nepožadovala.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“), a to podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Po opise priebehu konania a dovolacej argumentácii navrhol, aby najvyšší súd odvolacie rozhodnutie zmenil a žalobe vyhovel, prípadne odvolacie rozhodnutie i rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalobca v podstatnom namietal nevysporiadanie sa súdmi nižšej inštancie s tým, čo je obsahom právnej povinnosti dohľadu nad správou majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony opatrovníkom a aký význam a účel má plnenie tejto právnej povinnosti, resp. aké sú následky porušenia tejto právnej povinnosti, konkrétne v danom prípade. Dovolateľ zdôraznil, že Okresný súd Piešťany v zmysle § 193 s poukazom na § 180 ods. 3, ods. 4 OSP bol povinný sledovať spôsob výkonu funkcie jeho opatrovníka, ako aj dohliadať na správu jeho majetku vykonávanú opatrovníkom. Za týmto účelom bol Okresný súd Piešťany povinný v zmysle ustanovenia § 93 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z., o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov stanoviť súdom ustanovenému opatrovníkovi povinnosť predkladať súdu najmenej dvakrát do roka správy o opatrovancovi a správy o nakladaní s jeho majetkom v lehotách, ktoré určí. Z hľadiska právneho posúdenia potom porušenie povinnosti Okresného súdu Piešťany

sledovať spôsob výkonu funkcie opatrovníka, ako aj porušenie povinnosti dohliadať na správu majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vykonávanú opatrovníkom, je potrebné kvalifikovať ako nesprávny úradný postup Okresného súdu Piešťany v zmysle ustanovenia § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ Okresný súd Piešťany nevykonával dohľad nad výkonom funkcie opatrovníka a dohľad nad správou majetku opatrovanca počas celého obdobia, v ktorom bol žalobca pozbavený spôsobilosti na právne úkony, ako mu to ukladá zákon, jedná sa o porušenie zákona zo strany súdu a závažný nedostatok v činnosti a postupe súdu. Teda prvá podmienka vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci nepochybne splnená bola. V danej súvislosti opatrovník zanedbal napríklad svoju povinnosť predložiť správu o nakladaní s majetkom opatrovanca, bol to znovu len súd, ktorý bol povinný zabezpečiť, aby opatrovník aj túto konkrétnu povinnosť splnil. Okrem toho, ak je to potrebné, súd schvaľuje nakladanie s majetkom opatrovanca, ak nejde o bežnú vec. Na nakladanie s majetkom opatrovanca, ktoré presahuje rámec bežných záležitostí, je potrebné tiež aplikovať ustanovenie § 28 Občianskeho zákonníka. V tomto prípade je zrejmé, že Okresný súd Piešťany, ktorý vôbec nevykonával dohľad nad výkonom funkcie opatrovníka a dohľad nad správou majetku opatrovanca počas celého obdobia, v ktorom bol žalobca pozbavený spôsobilosti na právne úkony, ani neschvaľoval v celom tomto období ani žiadne nakladanie s majetkom žalobcu ako opatrovanca. Pritom je potrebné poukázať na to, že mu bol v uvedenom období vyplácaný relatívne vysoký invalidný dôchodok v rozmedzí približne 650 - 700 eur mesačne, ktorý určite presahoval obvyklé a primerané každodenné potreby, a tak už len nakladanie z finančnými prostriedkami invalidného dôchodku sa malo diať len na základe predchádzajúceho schválenia súdom. To potom určite platí o ďalších vyplácaných finančných prostriedkoch. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces žalobca považuje aj podstatný nesúlad záverov prezentovaných odvolacím súdom a rozhodnutia odvolacieho súdu s vykonaným dokazovaním, resp. so skutočnosťami vyplývajúcimi z vykonaného dokazovania. Porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces (a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP) spočíva aj v arbitrárnom postupe odvolacieho súdu, ktorý rozhodol v rozpore so skutočnosťami vyplývajúcimi z vykonaného dokazovania. Rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho závery sú v rozpore s vykonaným dokazovaním.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca namietal nesprávne právne posúdenie nasledujúcich právnych otázok:

(i) právnu otázku, či porušenie, resp. neplnenie právnej povinnosti súdu vykonávať dohľad nad spôsobom výkonu funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, ako aj porušenie, resp. neplnenie právnej povinnosti súdu dohliadať na správu majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vykonávanú opatrovníkom, je správne kvalifikovať ako nesprávny úradný postup podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov,

(ii) právnu otázku, či porušenie, resp. neplnenie právnej povinnosti súdu vykonávať dohľad nad spôsobom výkonu funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, ako aj porušenie, resp. neplnenie právnej povinnosti súdu dohliadať na správu majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vykonávanú opatrovníkom, zakladá u osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony nárok na náhradu škody proti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov,

(iii) právnu otázku, či v prípade, kedy súd vôbec neplní právnu povinnosť vykonávať dohľad nad spôsobom výkonu funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, resp. kedy súd vôbec neplní právnu povinnosť dohliadať na správu majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vykonávanú opatrovníkom, má osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nárok na náhradu škody proti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov v rozsahu (vo výške) zodpovedajúcom hodnote majetku (výške finančných prostriedkov), ktoré tejto osobe patrili v období pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, v ktorom období súčasne súd vôbec neplnil uvedené právne povinnosti, pričom osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nemala a nemohla mať žiaden vplyv na nakladanie s týmto majetkom (finančnými prostriedkami).

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 prvá veta CSP) dovolací súd uvádza:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Žalobca v dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP ako prvé namietal nevysporiadanie sa súdmi nižšej inštancie s tým, čo je obsahom právnej povinnosti dohľadu nad správou majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony opatrovníkom a aký význam a účel má plnenie tejto právnej povinnosti, resp. aké sú následky porušenia tejto právnej povinnosti, konkrétne v danom prípade.

11. Zmätočnosť vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľ vyvodzuje de facto z nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu založenej explicitne na absencii odôvodnenia vo vzťahu k vysporiadaniu sa súdmi nižšej inštancie s obsahom právnej povinnosti dohľadu nad správou majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony opatrovníkom a významom a účelom plnenie tejto právnej povinnosti, resp. aké sú následky porušenia tejto právnej povinnosti v danom prípade, a to všetko bez bližšej konkretizácie, objasnenia vo vzťahu k prejednávanej veci, namietanie je zjavne všeobecné. Podľa najvyššieho súdu aj námietka „nepreskúmateľnosti“ musí byť v dovolaní kvalifikovaná a konkrétna, inak sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania. Z toho vyplýva, že len všeobecné, nekonkrétne namietanie „nedostatočného odôvodnenia“ nie je spôsobilé otvoriť dovolací prieskum. Dovolanie žalobcu v uvedenej časti preto nie je vymedzené zákonom predpísaným spôsobom v zmysle ustanovenia § 431 CSP. Len všeobecná polemika žalobcu s procesným postupom nižších súdov nespĺňa predpoklad jasnej a zrozumiteľnej formulácie dovolacieho dôvodu.

12. Najvyšší súd nad rámec dáva dovolateľovi do pozornosti odôvodnenia rozhodnutí nižších súdov, konkrétne bod 37. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom žalobca dostal od odvolacieho súdu vysvetlenie, že porušením dohľadovej povinnosti nad výkonom činnosti opatrovníka v zmysle § 93 Spravovacieho poriadku nie je neuloženie povinnosti opatrovníkovi predkladať súdu správy o opatrovancovi a správy o nakladaní s jeho majetkom, nakoľko opatrovníčka (sestra žalobcu) bola žalobcovi ustanovená na základe Listiny o ustanovení za opatrovníka č. k. 4Ps/8/2008-49, v ktorej súd určil ako jednu z povinností opatrovníčky aj povinnosť počas zastupovania predkladať súdu najmenej dvakrát do roka správy o nakladaní s majetkom opatrovanca. Ak opatrovníčka v čase trvania pozbavenia žalobcu spôsobilosti na právne úkony nepredložila súdu žiadnu správu o opatrovancovi ani o nakladaní s jeho majetkom, boli porušené povinnosti zo strany opatrovníčky. Aj prvoinštančný súd žalobcovi objasnil, že skutočnosť, že opatrovníčka si neplnila svoje povinnosti, nepredkladala Okresnému súdu Piešťany pravidelné správy dvakrát do roka a tieto svoje povinnosti si splnila až dodatočne predložením jedinej súhrnnej správy, podľa názoru súdu nezakladá sama o sebe nárok žalobcu na náhradu škody. Samotné pochybenie v súvislosti so správami predstavuje totiž len jednu zložku, ktorá musí byť naplnená pre uplatnenie nároku na náhradu škody. Pre vznik nároku na náhradu škody je tiež potrebné, aby došlo k vzniku samotnej škody, ktorá by musela byť opatrovníčkou aj skutočne spôsobená. Súd vzhľadom na správy o činnosti opatrovníčky, zdokladované jednotlivé transakcie, záväzky žalobcu, výživné, exekúcie, postúpené pohľadávky a predžalobné výzvy adresované žalobcovi v čase jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali vzniku škody žalobcu na jeho finančných prostriedkoch zavinených opatrovníčkou alebo Okresným súdom Piešťany. Je síce pravda, že opatrovníčka tieto správy nepredkladala riadne a včas a boli predložené až na základe výzvy Okresného súdu Piešťany ako záverečné vyúčtovanie, avšak z predložených správ nevyplyvajú žiadne skutočnosti odôvodňujúce žalobou uplatnený nárok na náhradu škody. Naopak z predložených správ vyplýva, že opatrovníčka sa riadne starala o finančné záujmy žalobcu a riadne hradila jeho záväzky, na úhradu ktorých bol žalobca povinný aj napriek tomu, že bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony (body 27. a 28. rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd žalobcovi tiež vyložil, že s poukazom na § 28 Občianskeho zákonníka súd schvaľuje nakladanie s majetkom opatrovanca, ak nejde o bežnú vec a že Okresný súd Piešťany nielenže nevykonával dohľad nad výkonom funkcie opatrovníčky a správou majetku, ale ani neschvaľoval v celom období nakladanie s majetkom žalobcu. Pokiaľ mal žalobca za to, že s ohľadom na výšku príjmu (invalidný dôchodok 650 - 700 eur mesačne, poistné plnenie z poistnej zmluvy v sume 6.301,80 eura) toto presahovalo jeho obvyklé a primerané každodenné potreby, teda že nakladanie s finančnými prostriedkami sa malo diať na základe predchádzajúceho schválenia súdom, čo sa nestalo a uvedené predstavuje porušenie zákona zo strany Okresného súdu Piešťany schvaľovať nakladanie s majetkom žalobcu presahujúce rámec bežných vecí, uvedená argumentácie nie je podľa odvolacieho súdu správna. Podľa § 28 Občianskeho zákonníka si schválenie vyžadujú dispozície opatrovníka v súvislosti so správou majetku opatrovaného nad rámec bežných záležitostí. Kritéria rozdielu medzi bežnými záležitosťami a záležitosťami presahujúcimi bežné hospodárenie zákon neustanovuje; interpretácia týchto pojmov je vecou posúdenia konkrétneho prípadu - v zásade sa bude vyžadovať schválenie súdu pri prevodoch nehnuteľností, prevodoch spoluvlastníckych podielov, pri dedičských dohodách, právnych úkonov týkajúcich sa väčšej hodnoty a pod. Posudzujúc úkony opatrovníčky, ktorá inkasovala príjem žalobcu ako opatrovaného a uhradila náklady na jeho základné potreby (uhrádzanie bežných opakovaných záväzkov žalobcu, výživného, exekúcií) nešlo o úkony nad rámec bežných vecí, na ktorých realizáciu by sa vyžadovalo schválenie súdom (bod 38. napadnutého rozsudku).

13. Zároveň je potrebné si uvedomiť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie (s ktorým tvorí jeden komplex) spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP a § 387 ods. 2 a 3 CSP) a preto ho nemožno považovať za nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie

konzistentné, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru o vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré potvrdil, pričom podľa § 387 ods. 2 správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia konštatoval a na ne odkázal, pričom s nimi vzhľadom na potvrdzujúci výrok tvorí rozhodnutie odvolacieho súdu jeden celok.

14. Pokiaľ dovolateľ považoval za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nesprávny právny záver súdov nižších inštancií, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci (nesprávne vyriešenie niektorej právnej otázky súdom) nemožno považovať za vadu zmätočnosti.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

15. Pokiaľ dovolateľ zastával názor o prípustnosti ním podaného dovolania tiež podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (teda v tomto prípade tvrdiac doterajšie neriešenie ním nastolených otázok v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu), k tomuto je žiadúce uviesť, že z pohľadu posudzovania prípustnosti dovolania je jednotiacim prvkom pre všetky dovolania podávané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (bez ohľadu na to, či pre tvrdený odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa písmena a), pre doterajšie neriešenie problému dovolacím súdom podľa písmena b) alebo pre stav rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu podľa písmena c)) to, že u otázok riešených podľa dovolateľa odvolacím súdom nesprávne - musí ísť o otázky právne (questio iuris) a zároveň o otázky pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce (teda také, na ktorých vyriešení a určitom posúdení záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a aj celkom konkrétny spôsob rozhodnutia o odvolaní, kým pri ich inom posúdení, teda spravidla vtedy, ak by vyriešením položenej otázky bolo zodpovedanie významovým protikladom odpovede poskytnutej odvolacím súdom, by bol celkom logickým dôsledkom tiež úplne iný výsledok odvolacieho konania). Z práve uvedeného preto plynie, že spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu nie sú a prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci nezakladajú ako otázky skutkové (questio facti), tak ani také právne otázky, od ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo (otázky len akademického rázu).

16. Pri nazeraní na problém (prípustnosti dovolania v časti, v ktorej bolo namietaným nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) aj z tohto uhla pohľadu síce dovolateľovi nešlo vyčítať to, žeby prvé dve otázky, ktoré dovolaním sformuloval, neboli otázkami právnymi, sám dovolateľ však celkom konkrétnym ním zvoleným spôsobom položenia týchto otázok predurčil to, že akákoľvek do úvahy prichádzajúca odpoveď na ktorúkoľvek z týchto otázok reprodukovanych v bode 3.2. (i), (ii) tohto uznesenia dovolacieho súdu bola by len zovšeobecnenou odpoveďou na typové situácie, bez bližšieho výkladového potenciálu a bez schopnosti ovplyvnenia tým v tomto konkrétnom prípade tiež výsledku konania (tak aby tento mohol vyznieť v prospech jeho iniciátorov). To činilo dovolaním položené otázky len akademickými a prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci vylučujúcimi.

17. V súvislosti s treťou položenou otázkou dovolateľom v znení, či v prípade, kedy súd vôbec neplní právnu povinnosť vykonávať dohľad nad spôsobom výkonu funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, resp. kedy súd vôbec neplní právnu povinnosť dohliadať na správu majetku osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vykonávanú opatrovníkom, má osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nárok na náhradu škody proti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov v rozsahu (vo výške) zodpovedajúcom hodnote majetku (výške finančných prostriedkov), ktoré tejto osobe patrili v období pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, v ktorom období súčasne súd vôbec neplnil uvedené právne povinnosti, pričom osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nemala a nemohla mať žiaden vplyv na nakladanie s týmto majetkom - finančnými prostriedkami (bod 3.3. (iii)), najvyšší súd zdôrazňuje nasledovné:

18. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru

o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

19. Samotné posúdenie toho, či osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony má nárok na náhradu škody proti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov v rozsahu (vo výške) zodpovedajúcom hodnote majetku (výške finančných prostriedkov), ktoré tejto osobe patrili v období pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, v ktorom období súčasne súd vôbec neplnil uvedené právne povinnosti, pričom osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nemala a nemohla mať žiaden vplyv na nakladanie s týmto majetkom - finančnými prostriedkami, je svojou povahou otázkou skutkovou, t. j. spätou s vykonaným dokazovaním a jeho hodnotením, preto a práve tiež pre neriešenie nastolenej otázky odvolacím súdom a tým logicky i pre nezaloženie na jej riešenie ani rozsudku napádaného dovolaním, tým potom bez schopnosti ovplyvnenia v tomto konkrétnom prípade tiež výsledku konania (tak aby tento mohol vyznieť v prospech jeho iniciátorov), sa prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia danej otázky stalo tiež vylučujúcim.

20. V neposlednom rade najvyšší súd dodáva, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu vecí významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

21. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

22. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné. Ak dovolateľ namietol nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolanie nie je prípustné pre nevymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.